

College voor Toetsen en Examen

VAKINFORMATIE
STAATSEXAMEN 2027

VERSIE: 1 APRIL 2026

LATIJNSE TAAAL EN CULTUUR VWO

Inhoud

1. Inleidende opmerkingen	3
2. Examenprogramma	4
3. Centraal examen	5
4. College-examen	6
5. Berekening eindcijfer	8

BIJLAGE 1 BESCHRIJVING EXAMENSTOF 2027	9
BIJLAGE 2 VOORBLAD	11

De vakinformatie is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kun je contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Je gaat het staatsexamen vo doen. Dit informatieblad is bedoeld om je goed te kunnen voorbereiden op dit examen. Het examen bestaat uit verschillende onderdelen. Bij een aantal vakken moet je van tevoren iets maken en inleveren. Lees deze vakinformatie goed door en zorg dat je alles op tijd hebt geleerd en, zo nodig, gemaakt en ingeleverd.

Veel succes
met je
examen!

1. Inleidende opmerkingen

- Het staatsexamen Latijnse taal en cultuur bestaat uit een schriftelijk centraal examen (paragraaf 3) en een mondeling college-examen (paragraaf 4).
- Je moet vóór 1 april 2027 een verslag van de gekozen activiteit voor het mondeling college-examen in tweevoud indienen bij DUO (zie paragraaf 4). Voor het mondeling college-examen neem je een eigen exemplaar mee.
- In het document 'Toegestane hulpmiddelen' (onder [Vakinformatie voor het staatsexamen](#) op de site van DUO) staat vermeld welke hulpmiddelen je zelf voor het examen moet meenemen.
- Je mag een Latijn-Nederlands woordenboek met grammaticaoverzicht bij het examen gebruiken.
- Je kunt je voorbereiden met behulp van een lesmethode.
- Oefenmateriaal voor college-examens staat op [Oefenen voor het staatsexamen vo](#). Op Examenblad.nl staat bij [Veelgestelde vragen](#) onder het kopje 'Voorbereiding' waar je oefenmateriaal voor de centrale examens kunt vinden.

2. Examenprogramma

Het examenprogramma is verdeeld in domeinen (A, B, C en D). Bij elk domein horen subdomeinen en eindtermen (A1-2, B1-2, C1-2 en D).

In onderstaande tabel geeft een 'ja' aan in welk examen een (sub)domein en eindterm getoetst kan worden.

De concrete staatsexamenstof voor een bepaald examenjaar bestaat uit:

1. een opsomming van veronderstelde kennis over de taal (de zogenoemde minimumlijst bij elk pensum; in [Bijlage 1](#) wordt hiervoor verwezen naar Examenblad.nl)
2. een opsomming van de te bestuderen teksten (de zogenoemde examenpensa, zie [Bijlage 1](#))
3. een korte omschrijving van de achtergrondkennis die hoort bij elk pensum; in [Bijlage 1](#) wordt hiervoor verwezen naar Examenblad.nl)

NB: het staatsexamen betreft twee pensa: een voor het centraal examen en een voor het mondeling college-examen.

Het centraal examen gaat over het pensum van het examenjaar zelf; het mondeling college-examen gaat over het pensum dat een jaar eerder onderwerp was voor het centraal examen.

Tabel 1 verdeling van van domeinen, subdomeinen en eindtermen over de verschillende examens

domeinen	subdomeinen en eindtermen	centraal examen	mondeling college-examen
A. Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur	<p>A1 Reflectie op klassieke teksten</p> <p>Je kunt je begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen (<i>alleen van toepassing op het centraal examen</i>); • een passage uit het pensum te vertalen (<i>alleen van toepassing op het college-examen</i>); • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief; • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden. 	ja	ja
Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur	<p>A2 Reflectie op antieke cultuur</p> <p>Je kunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen; • antieke cultuuruitingen onderzoeken en je bevindingen formuleren. 	nee	ja
B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur	<p>B1 Antieke en eigentijdse cultuur</p> <p>Je kunt door de bestudering van de Latijnse en klassieke, vertaalde teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en eigentijdse ontwikkelingen; • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat. 	ja	ja

domeinen	subdomeinen en eindtermen	centraal examen	mondeling college-examen
Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur	B2 Antieke cultuur en receptiegeschiedenis Je kunt door de bestudering van de Latijnse en klassieke, vertaalde teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: <ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de desbetreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen 	nee	ja
C Zelfstandige oordeelsvorming	C1 Reactie op cultuuruitingen Je kunt een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen uit de oudheid en latere tijden.	ja	ja
Zelfstandige oordeelsvorming	C2 Relatie tussen antieke cultuuruitingen en receptiegeschiedenis Je kunt cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	nee	ja
D Informatievaardigheden	Informatie vergaren en verwerken <ul style="list-style-type: none"> • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, o.a. met gebruik van het woordenboek; • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken; • gebruikmaken van verschillende ICT-toepassingen bij Latijnse Taal en Cultuur (LTC); • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het vakgebied LTC; • bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces. 	ja	ja

3. Centraal examen

In het centraal examen wordt onderzocht of je

- kunt reflecteren op klassieke teksten,
- kunt reflecteren op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur,
- een zelfstandig oordeel kunt vormen over cultuuruitingen, en
- informatievaardigheden hebt,

zoals beschreven in [2 Examenprogramma](#).

Deze kennis en vaardigheden worden geëxamineerd aan de hand van een jaarlijks wisselend, voorgeschreven pensum van Latijnse en uit het Latijn vertaalde teksten die zijn gekozen vanuit een thematische invalshoek.

Voor het centraal examen 2027 is het volgende pensum vastgesteld:

Auteur: Cicero
 Genre: Retorisch proza
 Teksten: In Catilinam, Pro Archia Poeta, In Pisonem, De Oratore
 Tekstedities: In Catilinam:
 T. Maslowski: Orationes in L. Catilinam quattuor. Munich/Leipzig 2003.
 Pro Archia Poeta:
 A.C. Clark: M. Tulli Ciceronis Orationes IV. Oxford 1910.
 In Pisonem: A.C. Clark: M. Tulli Ciceronis Orationes III. Oxford 1909.
 De Oratore:
 K.F. Kumaniecki: De Oratore. Leipzig 1969.

Thema: Maken en breken: de macht van het woord

Het pensum staat in [Bijlage 1](#). Informatie over pensum, minimumlijst en achtergrondinformatie staat in de [syllabus 2027](#) op Examenblad.nl.

In het centraal examen komen de volgende onderdelen aan de orde:

- het vertalen van een *niet* tot het pensum behorende, geannoteerde Latijnse tekst uit het werk van de kernauteur;
- het beantwoorden van vragen over één of meer teksten uit het in het Latijn gelezen pensum;
- het beantwoorden van vragen over één of meer teksten uit het in vertaling gelezen pensum;
- het beantwoorden van vragen over één of meer *niet* tot het pensum behorende, uit het Latijn vertaalde teksten die inhoudelijk verwant zijn met de thematiek van het pensum en/of het beantwoorden van vragen over één of meer *niet* tot het pensum behorende teksten uit latere perioden die inhoudelijk verwant zijn met de thematiek van het pensum.

Het centraal examen duurt 180 minuten.

4. College-examen

In het mondeling college-examen wordt onderzocht of je

- kunt reflecteren op klassieke teksten en de antieke cultuur,
- een zelfstandig oordeel kunt vormen over cultuuruitingen, en
- informatievaardigheden hebt,

zoals beschreven in [2 Examenprogramma](#).

Als je staatsexamen aflegt in zowel Latijn als Grieks zal de cultuurstof enkel bij het eerst afgelegde examen worden geëxamineerd en beoordeeld. Bij het tweede staatsexamen (in de andere klassieke taal) wordt dan de beoordeling van het eerste examen overgenomen. De duur van het tweede examen zal in dat geval verkort worden tot 25 minuten.

Op de site van DUO staan onder het kopje ‘Wat zijn staatsexamens?’ [informatiefilmpjes](#) waarin getoond wordt hoe een mondeling college-examen verloopt.

Direct vóór het mondeling college-examen krijg je gedurende 20 minuten de tijd om een casus te bestuderen. Deze casus bevat één of meer passages tekst uit het voorbereide pensum met vragen daarbij. Je kunt deze tekst alvast vertalen en je verdiepen in de vragen. Je mag hierover aantekeningen maken. Deze aantekeningen mag je gebruiken tijdens het examen.

Voor het mondeling college-examen 2027 is het volgende pensum vastgesteld:

Auteurs: Seneca en Cicero

Genre: filosofie

Aanbevolen editie: Seneca: W.D. Reynolds, L. Annaei Senecae Ad Lucilium epistulae morales, Oxford 1965.

Cicero:

- J.G.F. Powell, M. Tulli Ciceronis De Re Publica, De Legibus, Cato Maior de Senectute, Laelius de Amicitia. Oxford 2006.
- D.R. Shackleton Bailey, M. Tulli Ciceronis Epistulae ad Atticum. Stuttgart 1987.
- D.R. Shackleton Bailey, M. Tulli Ciceronis Epistulae ad familiares. Stuttgart 1987

Rode draad: Wat is vriendschap?

N.B. De proefvertaling is een passage uit Seneca’s Epistulae Morales.

Het pensum staat in [Bijlage 1](#). Informatie over pensum, minimumlijst en achtergrondinformatie staat in de [syllabus 2026](#) op Examenblad.nl.

Het mondeling college-examen bestaat vervolgens uit:

1. taalbeheersing: je vertaalt de tijdens de voorbereidingstijd bestudeerde passage(s) tekst uit het pensum
2. tekstbeheersing: je beantwoordt vragen over de vorm, inhoud en achtergrond van de tijdens de voorbereidingstijd bestudeerde passage(s) tekst uit het pensum
3. de antieke cultuur en de doorwerking daarvan:
Je beantwoordt vragen over:
 - a. literaire, filosofische en cultuurhistorische aspecten van de antieke cultuur (tot 500 na Christus) en de doorwerking daarvan, mede naar aanleiding van de tijdens de voorbereidingstijd bestudeerde tekst uit het pensum
 - b. het voorgeschreven onderwerp: het Paleis op de Dam. Hierbij staat de beeldtaal van de klassieke oudheid zoals die in het Paleis op de Dam zichtbaar is, centraal.

De vragen hebben betrekking op:

- architectuur
- verhalengoed
- beeldende kunst
- filosofie

Een voorbereidend bezoek aan het Paleis op de Dam is raadzaam, maar niet verplicht.

- c. het verslag van één activiteit naar keuze, (anders dan het Paleis op de Dam), te kiezen uit:
- een bezoek aan een museum over de antieke cultuur
 - het bezoeken van een (opera)concert dat, of een theateruitvoering die, relatie heeft met de klassieke oudheid; als achtergrondinformatie bestudeer je hierbij
 - inhoud, vorm en uitvoeringspraktijk van de bezochte uitvoering
 - de relatie van deze uitvoering met de antieke inhoud, antieke vorm en antieke uitvoeringspraktijk.

In het verslag van de gekozen activiteit moet aandacht worden besteed aan voorbereiding, ervaring en reflectie. Hierbij komen de inhoudelijke aspecten van de eindtermen A2, B2 en C2 aan de orde (zie [2 Examenprogramma](#)).

De omvang van het verslag naar aanleiding van de activiteit moet minimaal twee en maximaal drie A4'tjes zijn (exclusief afbeeldingen, inhoudsopgave, noten en bronvermelding), getypt met standaard regelafstand en lettergrootte 12. Dit aantal is exclusief het voorblad, waarvan in [Bijlage 2](#) een voorbeeld is gegeven.

Dit verslag dient op papier in tweevoud vóór 1 april 2027 ingestuurd te zijn aan:

DUO staatsexamens vo
Postbus 30158
9700 LK Groningen

Een eigen exemplaar neem je mee naar het examen.

Neem contact op met [DUO](#) als je na drie weken nog geen ontvangstbevestiging hebt ontvangen. Kandidaten die geen verslag hebben opgestuurd, worden niet opgeroepen voor het examen.

De regeling voor het opsturen geldt alleen voor de staatsexamenkandidaten die niet op een vso-school zitten. Van de vso-kandidaten moet alles op 1 april gereed zijn, maar hoeft niets te worden opgestuurd.

Het mondeling college-examen duurt in totaal 40 minuten, exclusief de tijd die je krijgt om de casus voor te bereiden.

Tabel 2 overzicht van het mondeling college-examen

opdracht	tijdsduur	deelcijfer	wegingsfactor
casus: tekst vertalen en vragen beantwoorden over vorm en inhoud (in het voorbereidingslokaal)	20 minuten		
vertalen van de voorbereide tekst uit de casus	10 minuten	a	weging: 0,4
vragen beantwoorden over vorm, inhoud en achtergrond van de tijdens de voorbereidingstijd bestudeerde tekst uit de casus	15 minuten	b	weging: 0,4
vragen beantwoorden over de antieke cultuur en de doorwerking daarvan	15 minuten	c	weging: 0,2

5. Berekening eindcijfer

Het eindcijfer is het gemiddelde van het cijfer voor het centraal examen en het cijfer voor het college-examen.

Eindcijfer: (cijfer centraal examen + cijfer college-examen) gedeeld door 2, afgerond op een heel getal.

Het cijfer voor het college-examen wordt berekend door elk van de deelcijfers te vermenigvuldigen met de bijbehorende wegingsfactor, de resultaten bij elkaar op te tellen en de uitkomst vervolgens af te ronden op 1 decimaal.

Tabel 3 weging van de deelcijfers

Onderdeel	wegingsfactor
Vertalen van de voorbereide tekst uit de casus (deelcijfer a)	0,4
Vragen beantwoorden over vorm, inhoud en achtergrond van de tijdens de voorbereidingstijd bestudeerde tekst uit de casus (deelcijfer b)	0,4
Vragen beantwoorden over de antieke cultuur en de doorwerking daarvan (deelcijfer c)	0,2

Cijfer college-examen: (0,4 keer deelcijfer a + 0,4 keer deelcijfer b + 0,2 keer deelcijfer c), afgerond op 1 decimaal.

BIJLAGE 1

BESCHRIJVING EXAMENSTOF 2027

1. De minimumlijst

De minimumlijst Latijn bestaat uit drie delen:

- I. vormleer
- II. syntaxis
- III. literaire termen

Deel I en II bevatten een opsomming van de taalkundige verschijnselen die je moet kennen en die niet geannoteerd worden bij de vertaalopgave bij het centraal examen.

Deel III bevat een overzicht van literaire termen die door het CvTE bekend worden verondersteld.

De minimumlijst Latijn hanteert de terminologie die ook bij het centraal examen gehanteerd wordt.

Zie voor de minimumlijst op Examenblad.nl: [syllabus 2027](#) p.16-32 voor het centraal examen, en [syllabus 2026](#) p.16-32 voor het mondeling college-examen.

2. De examenpensa

De met een asterisk (*) gemarkeerde passages worden in vertaling gelezen.

Pensum voor het centraal examen

Zie ook [syllabus 2027](#) p.6-7

Auteur: Cicero
 Genre: Retorisch proza
 Teksten: In Catilinam, Pro Archia Poeta, In Pisonem, De Oratore

Tekstedities:

In Catilinam: T. Maslowski: Orationes in L. Catilinam quattuor. Munich/Leipzig 2003.
 Pro Archia Poeta: A.C. Clark: M. Tulli Ciceronis Orationes IV. Oxford 1910.
 In Pisonem: A.C. Clark: M. Tulli Ciceronis Orationes III. Oxford 1909.
 De Oratore: K.F. Kumaniecki: De Oratore. Leipzig 1969.

Thema: Maken en breken: de macht van het woord

De met een asterisk (*) gemarkeerde passages worden in vertaling gelezen.

In Catilinam 1

1-2 Catilina moet gedood worden 3-4*
 5-6 t/m custodient
 9-13 (praetulisti) moordaanslag op Cicero; Catilina moet vertrekken
 17-18* Rome zelf, bang voor Catilina, vraagt hem te vertrekken
 21-27 nominaretur* wie in opstand komt, verliest zijn burgerrecht
 27 Nunc - 29 conflagraturum 29 His ego - 33*

Pro Archia poeta
 1-4 t/m asciscendum fuisse* inleiding; Cicero zet het doel van zijn rede uiteen
 4 Nam ut t/m 7 leven en groeiende beroemdheid van Archias
 8-11* Cicero weerlegt de punten van de aanklacht
 12-19 violavit de grote waarde van literatuur en de essentiële rol van dichters
 19 Saxa - 22* ook onze voorouders erkenden de waarde van literatuur
 23-26 dederet* literatuur inspireert tot grootsheid
 26 Neque -30
 31-32*

In Pisonem
 1 (lamne vides) -3 Piso stelt niets voor in vergelijking met homo novus Cicero
 6-8* Cicero is de parens patriae; Piso steunt Clodius
 13-14* misdragingen door de persoon Piso
 15-16
 17-24 nominabuntur* Piso gehaat en Cicero geliefd
 30-33 optatior*

68-72 inquinavit Piso's vriendschap met Philodemus
 72 quimodo -75 fuisset Cicero weerlegt kritiek op zijn eigen poëzie

De Oratore
 1.113 sic igitur - 117* het belang van aangeboren talent
 (ingenium) 1.126-128* de veelzijdigheid van de retor
 1.129-136* grote talenten hebben ook training nodig

Teksten ter vergelijking

Plinius, Epistulae
 1.2* over schrijfkunst; Cicero is aangenaam
 3.15* over schrijfkunst; Cicero droeg dichters een warm hart toe
 3.21* over de dood van Martialis; Plinius krijgt lof omdat hij op Cicero lijkt

Martialis, epigrammen
 3.66* over de dood van Cicero, een verlies voor Rome
 5.69* over de dood van Cicero, de mond van Rome
 4.16* over Cicero als redenaar; hij was een groot pleiter

9.70*	over Cicero als redenaar; bekendheid van o tempora o mores	52-55* 62-64 65-66* 69-73* <i>Ad Atticum</i> 12.14	Een tiran kan geen vriend zijn Trouwe vriendschap Trouw en hypocrisie in vriendschap Vriendschap tussen ongelijken
Quintilianus, <i>Institutio Oratoria</i> 11.1.15-28*	Cicero scheidt volgens sommigen te veel op over zichzelf		
12.1-14-24*	Cicero is de beste orator, ondanks zijn gebreken		Geen vriend kan Cicero's verdriet om het overlijden van zijn dochter verlichten

Pensum voor het mondeling college-examen

Zie ook [syllabus 2026](#)

Auteurs: Seneca en Cicero
Genre: filosofie

Tekstedities:

Seneca: W.D. Reynolds, L. Annaei Senecae Ad Lucilium epistulae morales, Oxford 1965.

Cicero:

J.G.F. Powell, M. Tulli Ciceronis De Re Publica, De Legibus, Cato Maior de Senectute, Laelius de Amicitia. Oxford 2006.

D.R. Shackleton Bailey, M. Tulli Ciceronis Epistulae ad Atticum. Stuttgart 1987.

D.R. Shackleton Bailey, M. Tulli Ciceronis Epistulae ad familiares. Stuttgart 1987

Rode draad: Wat is vriendschap?

N.B. De proefvertaling is een passage uit Seneca's Epistulae Morales.

De met een asterisk (*) gemarkeerde passages worden in vertaling gelezen.

3	Vertrouwen en vriendschap
6	Vrienden delen hun kennis
9.1-2*	De wijze heeft genoeg aan zichzelf; heeft hij dan vriendschap nodig?
34	Seneca is verheugd over de ontwikkeling van Lucilius
35	Lucilius kan door zijn ontwikkeling Seneca's vriend worden
63.1-9	Rouwen na het overlijden van een vriend 63.10-12*
63.13-16	
81.1-18*	Het belang van dankbaarheid voor vriendschap
81.19-25	
81.26-32*	
109*	Wat vrienden en wijzen elkaar kunnen leren
Cicero	
<i>Laelius / De Amicitia</i>	
18-20 (iungeretur)*	Ware vriendschap
20 (est) - 22	Lofzang op vriendschap
26 (Saepissime) - 28	Komt vriendschap door wederzijdse behoeften?
29-32 (vultis)*	Ware vriendschap is meer dan materiële wederkerigheid

Ad familiares

5.2*

Vriendschap met de broer van een vijand

5.7

Cicero is teleurgesteld in zijn politieke vriend Pompeius

16.4

Cicero is bezorgd om Tiro

Teksten ter vergelijking

Horatius, *Carmina*

1.9*

Wintergezelligheid met een vriend

1.24*

Horatius troost Vergilius na het overlijden van een vriend

Catullus, *Carmina*

50*

Nagenieten van een avond uit met een vriend

77*

Verraden door een vriend

Aristoteles, *Ethica Nicomachea*

8.2-4*

Analyse van vriendschap

3. Achtergrondkennis bij elk van beide pensa

Een korte omschrijving van de achtergrondkennis die hoort bij elk pensum, staat in [syllabus 2027](#) p.7-10 voor het centraal examen, en [syllabus 2026](#) p.8-11 voor het mondeling college-examen. Deze syllabi zijn te vinden op Examenblad.nl.

BIJLAGE 2 VOORBLAD

VERSLAG

Latijnse taal en cultuur

staatsexamen vwo

(inzenden vóór 1 april 2027)

PERSOONSGEGEVENS

VOORNAAM EN ACHTERNAAM:

EXAMEN DIENST (ED)-NUMMER:

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

 Toetsen primair onderwijs: doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen. Vergelijkbaarheid van doorstroomtoetsresultaten en kwaliteitsbewaking van doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen.
Cvtetoetsenpo.nl

 Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs.
Examenblad.nl

 Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen.
Staatsexamensvo.nl

 Centrale examens middelbaar beroeps- onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma.
Examenbladmbo.nl

 Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding.
Staatsexamensntz.nl